

Іванова Оксана Вікторівна,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри романо-германських мов і перекладу

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Постановка проблеми. У сучасних життєвих умовах на конкурентному ринку праці у першу чергу необхідні відмінна професійна підготовка фахівців, глибокі теоретичні знання і наявність практичного досвіду. Реформування змісту вищої освіти, її розбудова відповідно до міжнародних стандартів забезпечує вирішення цього завдання. Тому питання виміру знань і вмінь студентів набуває особливої ваги. Важливою умовою підвищення якості підготовки спеціалістів є розвиток й удосконалення форм і методів контролю якості викладання та навчальних досягнень студентів. Навчальний процес як складна багатофакторна система здійснюється тільки за умови надійної діагностики рівня знань студентів у вигляді зворотного зв'язку (через контроль за ходом і результатами навчання).

В Україні паралельно з традиційною системою оцінювання і контролю якості навчання студентів склалася ще одна система – тестування, у якій тести виступають засобом педагогічного вимірювання навчальних досягнень студентів. Соціальні умови життя зумовлюють потребу суспільства в отриманні незалежної, об'єктивної інформації про якість отриманого і наданого навчання. Окрім того, тести вважаються одними із найпростіших і найбільш надійних способів оцінки знань.

Контроль якості досягнутого рівня знань, вмінь і навичок студентів за допомогою тестування став одним із прогресивних напрямків у навчанні, у підготовці грамотних усебічно розвинених фахівців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основні положення дидактики вищої школи [1, с. 183-184], а також результати дисертаційних досліджень [3, 5] засвідчують переваги тестового контролю перевірки знань студентів у сучасних закладах вищої освіти.

Вивчення друкованих праць, присвячених проблемі контролю взагалі і тестовому контролю зокрема (А.Алімпієв, С.Архангельський, Я.Бродський, В.Гузєв, А.Майоров, В.Мізинцев, А.Шаталов та ін.), показує, що, незважаючи на позитивні результати завершених досліджень, технологія здійснення контролю знань залишається недостатньо розкритою в аспекті з'ясування її психолого-педагогічних основ.

Мета статті – обґрунтувати роль тестової технології як ефективного способу контролю знань студентів у практичному та теоретичному аспектах на прикладі вивчення англійської мови.

Реалізація поставленої мети вимагає розв'язання таких **завдань**:

- 1) розкрити зміст основних дефініцій дослідження;
- 2) схарактеризувати критерії відбору тестового матеріалу;
- 3) запропонувати прийоми тестування, що дозволяють здійснювати контроль над вивченим матеріалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з особливостей сучасного викладача іноземних мов є тенденція до інтенсифікації та підвищення ефективності навчального процесу. Інтенсифікація розглядається як прискорення процесів, що сприяють засвоєнню мови як засобу спілкування [6, с. 34]. Перевірка і оцінка знань, вмінь і навичок – невід'ємна частина навчального процесу. Від її правильного вибору залежить успіх усього навчального процесу.

Важливою умовою ефективного управління процесом засвоєння знань є систематичний контроль і своєчасне внесення відповідних корективів у навчальний процес. Для того, щоб контроль й інформування тих, хто навчається, про хід засвоєння ними знань можна було назвати своєчасними, потрібне скорочення часових проміжків між матеріалом, його застосуванням, досягненням певного рівня і отриманням результату діяльності. Своєчасна інформація про засвоєння студентами матеріалу необхідна для проведення заходів по усуненню недоліків, попередженню відставань, для проведення індивідуальної та самостійної роботи.

Контроль на заняттях з іноземної мови може мати різні цілі, але в усіх випадках він носить навчальний характер, допомагає удосконалити процес навчання, замінити малоефективні засоби і прийоми навчання більш ефективними, створювати більш сприятливі умови для корекції й покращення практичного володіння мовою, для виховання студентів засобами мови.

Оцінювання знань має важливе значення й для студентів. Воно допомагає кожному студенту зрозуміти, яких успіхів він досяг у вивченні іноземної мови чи які його недоліки, над яким матеріалом необхідно більше працювати. Правильні об'єктивні оцінки виставлені викладачем є стимулом для подальшої роботи. Самі студенти із зацікавленням ставляться до тестування і часто віддають йому перевагу перед іншими методами контролю знань, уважаючи його об'єктивним і надійним.

Тест (з англ. test – випробування, дослідження) – це система завдань, виконання яких дозволяє охарактеризувати рівень володіння мовою за допомогою спеціальної шкали результатів. Тести використовуються для проведення поточного, проміжного та підсумкового контролю. Тести також широко застосовуються для визначення здібностей, розумового розвитку й інших характеристик особистості [6, с.106].

Мета будь-якого тесту – отримання інформації. У залежності від виду інформації, яку треба отримати, розрізняють 4 види тестів: тести загального володіння іноземною мовою; діагностичні тести; тести навчальних досягнень; тести розподілу за рівнем навченості (тести здібностей).

Тести є складовою частиною тестування – методу дослідження, що передбачає виконання досліджуваним спеціальних завдань [4, с. 75]. Такі завдання називаються тестовими. Вони пропонуються або у відкритій формі (досліджуваний повинен доповнити основний текст, щоб отримати істинне висловлювання), або закритої форми (респонденту необхідно вибрати правильну відповідь із декількох варіантів, де лише одна є правильною, а останні – ні).

Прикладами відкритих тестових завдань можуть бути:

1. Compose as many variants of the following sentences as possible:

1. *If I had been chosen the President....*
2. *If I had won jack pot.....*
3. *If I had been born all powerful.....*
4. *If I had been appointed the lector of our University.....*
5. *If I had money about me.....*
6. *If I lived in another country.....*

2. Imagine that you are a housemaid. You have 2 days holidays. You have managed to do everything you could lest the person serving for you should be too busy. Try to instruct the woman concerning the things she needn't do.

1. because I have watered them
1. because I have cleaned it
2. because it has been washed
3. because they have been ironed
4. because I have ordered them
5. because they have been bought.
6. because I have changed them.

3. This is part of a conversation with a teacher about her job. Can you supply the missing questions?

A: _____?

B: I usually start at nine and finish at four.

A: _____?

B: Yes a bit. On certain courses I work until five o'clock, and then I get paid extra.

A: _____?

B: Twelve weeks. That's one of the good things about being a teacher.

A: _____?

B: No we don't, I'm afraid. That's one of the disadvantages of being a teacher. But I suppose money isn't everything.

Варіанти завдань закритого тесту можуть мати такий вигляд:

Choose the right variant:

1. Alice explained to us that the flower shop down the road.

- a) was situated
- b) is situated
- c) had been situated

2. Jerry believed that Sally the book since Monday, but she had read only fifty pages so far.

- a) had been reading
- b) had read
- c) was reading

3. The personnel manager was interested to quit my present job.

- a) why had I decided
- b) why I had decided
- c) why I decided

4. Don't interrupt him when he is working. He hates

- a) to disturb
- b) to be disturbing
- c) to be disturbed
- d) to have been disturbed

У процесі відбору тестового матеріалу слід звертати увагу на відповідність тесту вимогам програми, за якою планується навчальний матеріал; значимість понять (необхідно включити в тест завдання, які здатні виявити знання студента з усіх тем дисципліни); достовірність (спірні питання або такі, що мають двозначну відповідь, включати в тест не рекомендується); відповідність змісту тесту рівню сучасного стану мови; варіативність змісту (при зміні змісту навчальної дисципліни має варіюватися і зміст тесту); відповідність змісту тесту меті тестування; репрезентативність (тестові завдання повинні охоплювати весь навчальний матеріал).

Перевірка і оцінка знань виконує три основні функції: контрольну, навчальну і виховну [2, с. 238]. Викладач на основі отриманої інформації має змогу управляти процесом навчання. Результати, отримані після проведення тестування, показують: матеріал якої теми необхідно повторити для досягнення максимального рівня засвоєння. Проаналізувавши результати окремо кожного студента, викладач може зробити висновки по кожному студенту і прийняти відповідні методичні рішення по індивідуальній роботі. Можна прослідкувати динаміку успішності як окремого студента, так і групи в цілому.

Відповідно, тенденція розширення використання тестів як інструменту вимірювання ступеню засвоєння пройденого матеріалу в системі навчання пов'язана з тим, що тести є одним з найбільш зручних і відносно об'єктивних засобів контролю знань: вони високо технологічні, можуть розроблятися, використовуватися й перевірятися за допомогою комп'ютерної техніки; потребують порівняно незначних витрат часу для використання і перевірки; придатні для контролю високого рівня навчальних досягнень; процес перевірки стає об'єктивним і майже не залежить від особистісного ставлення викладача.

У ході тестування студенти повинні показати уміння використовувати всі мовні засоби: граматичні, лексичні, фонетичні. Найбільш доцільними, за даними педагогічних досліджень, є наступні прийоми тестування:

- питання/відповідь: *answer the questions:*

1. Have you any English books at home?
2. Have you a brother or a sister?
3. What profession will you have in future?
4. When did you have your last vacation?
5. What country did you visit last summer?

- правильно/неправильно: *which of these statistics about the UK are true:*

1. On average, women live ten years longer than men.
2. 75 per cent of men between 55 and 64 are overweight.
3. Over two-thirds of women go to work.
4. Nearly a third of the population live on their own.
5. Over three-quarters of the population get up before 8 a.m. during the week.

- заповнення пропусків: *put down necessary words:*

1. What ...you doing?
2. I ... going shopping. I want ...buy a bicycle.
3. They ...translating the article and doing the summary of the text.
4. And what ...you doing ten minutes ago?
5. I ... doing my lessons when mother came.

- доповнення: *complete the sentences with a, an or the:*

1. This is ___ nice house - ___ garden is big and ___ rooms are light.

2. *My room is small but ___ window is very big.*
3. *We have ___ dog and two hamsters but ___ hamsters are afraid of ___ dog.*
4. *Our town has ___ old theatre, ___ concert hall and ___ stadium. ___ theatre is very old but ___ concert hall and ___ stadium are new.*
5. *On Sunday, we often eat lunch in ___ restaurant.*
 - вибір серед запропонованих варіантів: *choose the right variant:*
 1. *Let's meet at the cinema at 6.30. All right, I (wait) for you there (A—shall wait, B—shall be waiting).*
 2. *The child (sleep) when father (come) back from his work (A—will sleep, B—will be sleeping; A—comes, B—will come).*
 3. *My sister (know) the result of her exam tomorrow (A—will know, B—will be knowing).*
 4. *This time tomorrow they (sit) in the train on their way to St. Petersburg (A—will sit, B—will be sitting).*
 5. *Don't phone Jack tomorrow – he (prepare) for his exam in English all day long (A—will prepare, B—will be preparing).*
 - цільове висловлювання: *make predictions about your life in five years time.*
- Write a newspaper advertisement for the job of receptionist. Say what kind of person you are looking for and what his or her job will be.
 - зіставлення: *match the words and phrases on the left with those on the right:*
 1. *to work flexi-timed) working at different times: days one week, night the next*
 2. *to run businessb) to work regular daytime hours*
 3. *to have a nine-to-five jobc) money you earn every month/year*
 4. *to do paperworkd) to manage or be responsible for a company*
 5. *to do shiftworke) to do routine work such as writing letters, filling informs*
 6. *a salary f) to be able to start and finish work at different times each day*
 - трансформація: *transform sentences from direct speech to indirect:*
 1. *"I want to sit in the arm-chair", said the boy.*
 2. *"I am shivering with cold", said the girl.*
 3. *"I saw my friend at the stadium", said John to his mother.*
 4. *He said: "I haven't seen this film".*
 5. *Mother said to me: "You will go to the cinema tomorrow".*
 - синоніми/антоніми: *write a single word synonym for each of these words/phrases.*
 1. *out of work = _____*
 2. *left the company = _____*
 3. *future possibilities in a job = _____*
 4. *stopped working for ever = _____*
 5. *workers in a company = _____*
 - виправлення: *correct the mistakes in the sentences:*
 1. *Where are your mother doing now?*
 2. *He are talking on the phone.*
 3. *They is swimming.*
 4. *I is watching TV.*
 5. *Why is you asking?*

Тестування як засіб контролю має ряд переваг порівняно з іншими видами контролю: одночасно бере участь у тестуванні велика кількість респондентів; результати тестування встановлюються швидко, просто; аналіз робіт використовується для діагностики труднощів мовного матеріалу; у навчальному процесі матеріал можна застосовувати як тренувальні вправи.

Технологія проведення тестування стимулює у студентів бажання навчатися краще, формує у них відповідальність за навчання, ставить їх у рівні умови.

Висновки. Підсумовуючи, необхідно зазначити, що поряд з беззаперечними перевагами, дидактичне тестування має й певні недоліки: висока вірогідність відповіді навмання; послаблення зв'язку між студентом та викладачем у період контролю; немає індивідуального підходу до респондентів; оцінюється обсяг знань, не враховуються творчі здібності. Це означає, що тестування повинне обов'язково поєднуватися з іншими (традиційними) формами і методами перевірки. Завдання тестового типу в навчанні іноземної мови доцільно давати студентам при поточному контролі, а в підсумковому контролі їх можна надати у вигляді складової частини в арсеналі інших типів перевірки знань, навичок і умінь.

Таким чином, серед перспектив подальших досліджень слід виділити питання розробки та упровадження технології тестування як засобу підвищення якості рівня знань студентів у вищому закладі освіти.

Резюме. У статті автор порушує проблему ефективності використання тестових технологій порівняно з іншими методами контролю знань студентів у теоретичному та практичному аспектах. Доводить переваги тестових технологій. Наводить критерії складання тестів. Пропонує різновиди тестових завдань із прикладами, що дозволяють здійснювати контроль над засвоєним матеріалом з англійської мови для студентів філологічних спеціальностей. **Ключові слова:** тестова технологія, система оцінювання, контроль знань студентів, прийоми тестування.

Резюме. В статье автор затрагивает проблему эффективности использования тестовых технологий в сравнении с другими методами контроля знаний студентов в теоретическом и практическом аспектах. Доказывает преимущества тестовых технологий. Приводит критерии составления тестов. Предлагает разновидности тестовых заданий с примерами, которые позволяют обеспечить контроль над усвоенным материалом по английскому языку для студентов филологических специальностей. **Ключевые слова:** тестовая технология, система оценивания, контроль знаний студентов, приёмы тестирования.

Summary. In the article author deals with the issue of efficiency of test technologies in comparison with other methods of control of students' knowledge in the theoretical and practical aspects. Demonstrates the benefits of testing technologies. Gives the criteria for the tests' composition. Offers a variety of tests with examples that allow to control of the internalized material in English for students of philological specialties. **Keywords:** test technology, the system of evaluation, the control of students' knowledge, testing techniques.

Література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Метод. посібник для студентів магістратури / С.С.Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / А.І.Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.

3. Мокров О.М. Тестовий контроль теоретичних знань студентів інститутів фізичної культури. – Автореферат дис. канд. пед. наук. 13.00.01. – Х., 1995. – 23 с.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров; Под ред. Е.С. Полат. - 3-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. –272 с.
5. Солодка Т.В. Контрольное тестирование как метод контроля за результатами учебной деятельности студентов. – Дис. канд. пед. наук. 13.00.01. – Х., 1995. – 170 с.
6. Шукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для препод. и студентов / А.Н.Шукин. – М.: Филоматис, 2004., с.297